

Др Томаш Томашевић,
Републички секретаријат за привреду
Титоград

Осврт на закон о ветеринарској служби

Крајем децембра 1972. Скупштина Социјалистичке Републике Црне Горе донијела је Закон о ветеринарској служби. Пошто се ради о закону који је први пут донесен у овој служби, жељели смо да укажемо на неке његове карактеристике и значај за даље јачање, развој и унапређивање ветеринарске службе у СР Црној Гори. Међутим, прије него што се осврнемо на његове најважније одредбе, потребно је да кажемо нешто и о разлозима који су учинили да је овај закон тек сада донесен.

ПРЕДУСЛОВИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Не желећи овом приликом да се упуштамо у подробније разматрање специфичних услова у којима се зачала и доста касно почела развијати ветеринарска служба у Црној Гори, ограничићемо се само на неколико врло површних података о приликама у којима се развијала и резултатима које је постигла ова служба у периоду који је претходио доношењу првог Закона о ветеринарској служби.

Иако је сточарство од давнина представљало најважнију грану привређивања црногорског становништва, сточних зараза и узгојних болести које би угрожавале сточни фонди у оно вријеме није било, јер су географске прилике, климатски услови, одсуство путева и саобраћајних средстава, неразвијена трговина стоком и природна отпорност домаћих раса стоке представљали природну заштиту од уноса и ширења сточних зараза. Отуда је и разумљиво што у таквим условима није ни постојала нека особита потреба за ветеринарском службом, мада су у оно вријеме

и услови за школовање стручног кадра у Црној Гори били изузетно тешки, да не кажемо и немогући.

У периоду између два свјетска рата прилике су се постепено мијењале. Укључивањем у састав нове државе, и на територији Црне Горе почели су се изграђивати путеви, развијати трговина, повећавати промет стоке и сточних сировина, укрштати племенитије расе стоке са домаћим расама итд., па је све то скупа погодовало и отварало улазне путеве сточним заразама и другим болестима којих до тада није било. То је био период када се и на територији Црне Горе почела организовати ветеринарска служба коју су обављали ветеринари из других крајева земље. Истина, они су чешће премјештани из једног мјеста у друго, а неки су сами напуштали радна мјеста, која се дуже нијесу попуњавала, па је то негативно утицало на развијање ове службе, која и онако није имала никакве традиције.

Како ни у овом периоду још није било ветеринарских установа нити домаћих ветеринара — осим двојице — није било ни чудо што се ова територија по завршетку другог свјетског рата поново нашла без ветеринарског кадра и установа на које би се служба ослонила у рјешавању актуелних проблема, па је то још више отежавало напоре који су се — са једном мањом групом ветеринара привремено ангажованих из других република — улагали, да би се преостала стока заштитила од стихије зараза које су се у оно вријеме биле прошириле по читавој земљи.

Стална опасност од сточних зараза и велика оскудица стручног кадра и у осталим републикама наметнули су хитну потребу да се и у СР Црној Гори што прије обезбиједи сопствени ветеринарски кадар, који би био у стању да спроводи све оне ветеринарско-санитарне мјере које су се, у циљу заштите и унапређивања сточарства, предузимале у другим републикама. Да би се то постигло, требало је, прије свега, обезбиједити што повољније услове за школовање ветеринарског кадра на факултетима и средњим ветеринарским школама и обезбиједити инвестициона средства за изградњу ветеринарских амбуланти и других установа, као и набавити опрему неопходну за рад ветеринарске службе.

Захваљујући предузетим мјерама, СР Црна Гора већ 1949. добила је прву генерацију ветеринарских техничара са завршеном средњом ветеринарском школом а 1952. године прве дипломиране ветеринаре. До 1958. завршило је школу и било постављено на територији Републике око 20 ветеринарских техничара и преко 30 дипломираних ветеринара — Црногораца. Упоредо са тим подигнуто је у Републици преко 20 ветеринарских амбуланти, једна дијагностичка установа, један Центар за вјештачко осјемењавање крива, једна индустријска кланица и већи број савремених, мањих и већих, комуналних кланица. Узимајући све

ово у обзир, можемо с правом рећи, да су у том периоду постављени темељи ветеринарској служби у СР Црној Гори и створени материјални услови за даљи њен развитак.

Било је потребно, како видимо, да се пређе дуг пут, учине велики напори и створе потребни предуслови да би се могао до-нијети Закон о ветеринарској служби који би, да тако кажемо, санкционисао оно што је у њој до данас постигнуто и отворио пут даљем развијању и унапређивању ове службе у нашој републици. Ово би, најкраће речено, био и одговор на оно питање које је на почетку постављено — зашто је овај закон тек сада донесен.

У ЧЕМУ ЈЕ СУШТИНА ЗАКОНА И ШТА РЕГУЛИШУ ЊЕГОВЕ ОДРЕДБЕ

Укратко би се могло рећи да се овим законом утврђује организација ветеринарске службе у СР Црној Гори и прописују услови за вршење ветеринарске дјелатности. То је управо оно суштинско и најважније што се овим законом жељело постићи. Међутим, потпунији значај овог закона, који треба да омогући даље јачање и унапређивање ветеринарске службе у овој републици, могуће је оцијенити анализом његовог садржаја, па ћемо се укратко осврнути на поједина поглавља и њихове најважније одредбе.

Закон о ветеринарској служби има укупно 39 одредаба распоређених у 11 поглавља.

Прво поглавље обухвата „опште одредбе“ у којима се говори о организацији службе и ветеринарској дјелатности. У једној од тих одредаба (члан 2) наглашено је да је ветеринарска дјелатност од посебног друштвеног интереса и да се под пословима од посебног друштвеног интереса подразумијева: спречавање, сузбијање и искоријењивање животињских зараза, паразитарних и узгојних болести, лијечење животиња и здравствени преглед намирница животињског поријекла. У даљој једној одредби говори се ко може вршити ветеринарску дјелатност под условима предвиђеним овим законом. Одредбама овог поглавља такође је предвиђено да су организације које врше ветеринарску дјелатност и друштвено-политичке заједнице дужне да се старају о обезбјеђивању здравствене заштите животиња и унапређивању ветеринарске дјелатности. Једна одредба овлашћује организације које врше ветеринарске услуге да саме утврђују висину накнада таквих услуга, с тим што такав цјеновник услуга подлијеже друштвеној контроли.

Одредбама другог поглавља регулисано је програмирање мјера за спречавање и сузбијање сточних зараза, што представља једну од важнијих новина овог закона која треба да допринесе

организованијем и досљеднијем спровођењу превентивних мјера здравствене заштите стоке, према утврђеном програму који ће сваке године доносити Извршно виђење.

Треће поглавље односи се на ветеринарске установе: станице, амбуланте, пунктове и ветеринарске центре. Његовим одредбама прописани су задаци и услови које морају испуњавати ветеринарске станице, амбуланте и ветеринарски центри, као специјализоване ветеринарске установе. Самим тим што је овим одредбама предвиђено да ветеринарске станице и амбуланте морају имати најмање по једног дипломираног ветеринара а ветеринарски центри најмање три ветеринара са посебним искуством за одређене послове који спадају у надлежност центра, дата је могућност да се стручни рад у овим установама квалитативно унапређује и проширује.

У четвртном поглављу предвиђени су услови под којима пољопривредне и друге радне организације могу вршити ветеринарску дјелатност за своје потребе. И овдје је закон предвидио да такве организације морају имати у радном односу најмање једног ветеринара, потребну опрему, љекове и биолошка средства за лијечење животиња и спровођење заштитних мјера у узгојима стоке којом располажу такве организације.

Одредбе петог поглавља односе се на органе управљања у ветеринарским установама. Оне прецизно утврђују у којим пословима управљања учествују и одлучују представници друштвене заједнице које имају општинске скупштине, мјесне заједнице и заинтересоване организације удруженог рада.

У шестом поглављу прописана је школска спрема за ветеринарске раднике који обављају стручне послове у области ветеринарства. Овим одредбама предвиђен је приправнички стаж за ветеринаре и ветеринарске техничаре и полагање стручног испита по истеку једне године рада на пословима своје струке. Једна одредба одређује ко је дужан да пропише програм за полагање стручног испита и да одреди комисију пред којом се испит полаже. Одредбама овог поглавља прописана је и специјализација за дипломиране ветеринаре, под условом да су претходно положили стручни испит. Предвиђено је да специјалистички стаж траје двије године, да се обавља у институтима и клиникама ветеринарских факултета и да се полаже завршни специјалистички испит, на начин и под условима утврђеним програмом за одређену специјалистичку област у оној републици у којој се врши специјализација.

Једном одредбом седмог поглавља предвиђено је да организације које врше ветеринарску дјелатност воде извјесну евиденцију о подацима који се односе на њихов рад и да те податке достављају надлежном органу који контролише њихов рад, а

овај републичком органу управе надлежном за послове ветеринарства. Истом одредбом предвиђено је и ко прописује садржај и начин вођења евиденције и достављања извјештаја.

У одредбама осмог поглавља предвиђено је ко врши надзор над спровођењем овог закона и какав је поступак према организацијама које до одређеног рока не изврше налог надзорног органа, издат на основу његових одредаба.

Једном одредбом деветог поглавља забрањена је ветеринарским радницима ветеринарска дјелатност у виду приватне праксе, што представља новину и доприноси да се стручне интервенције обављају искључиво кроз амбуланте и ветеринарске станице, чиме ће се повећавати доходак тих установа и стварати могућност за квалитетнији рад и отварање нових радних мјеста.

У казним одредбама десетог поглавља прописане су новчане казне и предвиђени случајеви у којима се кажњавају због прекршаја — организације удруженог рада и одговорна лица у радним организацијама.

„Прелазне одредбе“ једанаестог поглавља налажу организацијама које врше ветеринарску дјелатност да своје пословање ускладе са одредбама овог закона у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу. За неизвршење налога предвиђа се обустава рада таквих организација. Једна одредба овог поглавља каже да се ослобађају полагања стручног испита ветеринари и ветеринарски техничари који су до ступања на снагу овог закона навршили 10 година радног стажа у својој струци.

Ако бисмо на крају извукли закључак у чему је значај овог закона и шта он представља за ветеринарску службу ове републике, онда бисмо могли констатовати, слjedeће:

Закон је, како је већ напријед истакнуто, санкционисао, односно озаконио оно што је до сада створено у ветеринарској служби, а само његово доношење представља још један корак у развоју ове службе у СР Црној Гори.

Ветеринарска дјелатност, а то ће рећи стручни послови у које спадају: спречавање, сузбијање и искоријењивање сточних зараза, паразитираних и узгојних болести, лијечење животиња и преглед намирница животињског поријекла, сврстани су овим законом у категорију послова од посебног друштвеног интереса. То управо значи да се о вршењу тих стручних послова од посебног друштвеног интереса не брину само ветеринарске установе него и друштвено политичке заједнице, што је врло важно и што је једном одредбом овог закона посебно предвиђено.

Одредбе које обавезују ветеринарске станице и амбуланте да морају имати најмање по једног ветеринара а ветеринарски центар најмање тројицу стручњака са посебним искуством за рад

у таквој специјализованој установи, допринијеће да се подигне квалитет и прошири обим ветеринарске дјелатности у оним општинама у којима до сада није било ветеринара иако су постојале ветеринарске станице, односно амбуланте са помоћним ветеринарским особљем које је у њима радило.

И, коначно, програмирање мјера здравствене заштите стоке које је овим законом прописано, увођење приправничког стажа и полагања стручног испита за ветеринаре и ветеринарске техничаре и, као посебно важно и ново у овом закону, омогућавање двогодишње специјализације ветеринарским стручњацима са завршним специјалистичким испитом, допринијеће да се досљедније и ефикасније спроводе превентивне мјере на спречавању и сузбијању сточних зараза, и посрјешити стручно уздизање ветеринарског кадра у свим општинама на територији Републике

Ово би управо биле предности које овај закон обезбјеђује ветеринарској служби СР Црне Горе.